

Jakub SAMEK, *Hřbitovy české reformace. Nová pohřebiště v jižních Čechách v letech 1500–1620 (Český Krumlov, Dačice, Jindřichův Hradec, Písek, Prachovice, Soběslav, Slavonice, Rudolfov a Týn nad Vltavou)*, České Budějovice 2018 (= bakalářská práce, Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 51 s.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Předbělohorská doba jako „zlatá době měst českých“ přinesla nejen růst počtu obyvatelstva vrchnostenských i zeměpanských měst, který se musel projevit v jejich urbanismu, ale také konfesní heterogenitu městského obyvatelstva, jež se hlásilo k různým konfesím či aktuálním náboženským proudům. Jedním z důsledků této situace bylo zakládání nových pohřebišť, která ve zkoumaném období vznikla v radě českých i moravských měst. Jakub Samek se z časových důvodů zaměřil na jihočeské prostředí, a po přečtení jeho práce je zřejmé, že téma by si zasluhovalo komparativní výzkum zaměřený na obě korunní země.

Vznik nových pohřebišť a spory, které je na některých místech doprovázely, přitom nepředstavují nijak nové téma, byť se rozhodně nedá říci, že by šlo o téma zpracované nebo alespoň zpracovávané. Kromě starších zpráv Zikmunda Wintera je tak nutné pracovat zejména s pracemi, kteří novým hřbitovům věnovali historici zkoumající podmínky mezikonfesního soužití v konkrétních lokalitách (Tomáš Sterneček a další). Autor ale mohl využít i klasickou práci Phillipa Ariese, některé z prací zkoumající téma smrti a posledních věcí člověka (pro městské prostředí zejména Michaela Hrubá a Tomáš Malý) či syntézy těch měst, jimž věnoval pozornost. Přestože přístupů k tématu smrti v raném novověku je možné uvést více, než student v úvodní kapitole zmínil (např. výzkumy pohřebních kázání či pohřebních památek/epitafů), domnívám se, že pro bakalářskou práci je úvodní pojednání dostačující, byť by mu jistě prospěla promyšlenější struktura. Je totiž zřejmé, že Jakub Samek se cítí bezpečněji v jednotlivých lokalitách, kterým věnoval svůj následující výklad.

Na začátku práce ho čekalo vytipování měst, v nichž ve zkoumaném období vznikly nové hřbitovy. K tomu mu posloužila encyklopedie Karla Kuči, která se ale neukázala jako zcela bezchybná. Spolu s tím si pracovně jako hypotézu stanovil tři možnosti, z nichž mohla nová pohřebiště v předbělohorských městech na jihu Čech vznikat. Kromě zmíněných náboženských důvodů šlo o příčiny prostorové a hygienické. Protože výzkum zemských zřízení ani městských práv z počátku raného novověku mu o podmínkách zakládání nových pohřebišť mnoho nesdělil, musel se – po obecném zhodnocení tří naznačených důvodů – zabývat místní situací ve zkoumaných devíti lokalitách.

Právě výzkum podmínek v jednotlivých městech a jejich vzájemná komparace představuje vlastní jádro předkládané bakalářské práce. Vzhledem k jejímu charakteru i počtu lokalit je zřejmé, že Jakub Samek vycházel zejména z literatury k jejich (raně novověkým) dějinám, neboť pramenný výzkum (ve fondech archivů jednotlivých měst či v písemnostech vrchnostenské či centrální provenience) by vyžadoval více času i zkušeností.

V případě konfesních důvodů se autor koncentroval především na pohřebiště Jednoty bratrské v Dačicích a Týně nad Vltavou. Spolu s nimi popsal rovněž situaci v Jindřichově Hradci a Rudolfově, kde vznik nových hřbitovů iniciovali evangeličtí měšťané. Patrně z hygienických a rovněž prostorových příčin vznikl nový hřbitov v Českém Krumlově a Soběslavi. Prostorové důvody, tedy nedostatek místa na stávajících pohřebištích, stály za vznikem hřbitovů v Písku a Prachaticích. Ne zcela jasné důvody ovlivnili založení hřbitova ve Slavonicích, jehož okolnosti nejsou zcela zřejmé. Ukázalo se tak, že v některých městech v praxi docházelo ke kombinaci tří výše uvedených příčin, a rozhodnout, která byla rozhodující, tak není vždy snadné ani možné.

Bakalářská práce Jakuba Samka, využívající zejména komparativní metodu, představuje zajímavý příspěvek k tématu mezikonfesního soužití v českých městech na prahu novověku. Koncentruje se na jeden z následků rozvoje měst, který představovala nutnost založení nového pohřebiště, přičemž se snaží představit rozmanité okolnosti, které k tomu v jednotlivých lokalitách vedly. Spolu s písemnými prameny, z nichž přednostně vycházely starší práce, naznačuje rovněž výpovědní hodnotu hmotných památek (náhrobní kameny apod.) i mapových podkladů. Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a i před výhrady zejména k úvodní kapitole ji ještě navrhuji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

Jindřichův Hradec, 26. srpen 2018

Doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.